

STEV. 8. LETO IV.
TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA
Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori OF Crnomelj, Kočevje in Novo mesto. Izdaja vsak petek. Odgovorni urednik: Tone Čošnik. Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Poštni predal 33. Telefon uredništva in uprave 127. Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181. Letna naročnina 400 din polletna 200 din, četrtletna 100 din. Tisk tiskarne Ljudske pravice v Ljubljani.

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

SOCIALISTIČNA ZVEZA DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE organizacija vseh graditeljev socializma v naši državi

2200 delegatov in številni domači ter tuji gostje so preteklo nedeljo z velikanskim navdušenjem pozdravili aršala Tita, ki je v Beogradu začel IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije. Zaradi nepopisnih izrazov navdušenja delegatov in gostov, ki so skoraj četrt ure vzklkali, ploskali in skandirali: »Heroy Tito! Mj smo Titovi — Tito je naš!« je tovariš Tito komaj prišel do besede, da je lahko pozdravil zbrano množico delegatov in gostov iz Anglije, Francije, Nemčije, Švedske, Norveške, Burme, STO, zastopnike Demokratske fronte Slovencev v Italiji in na Korškem.

Od tedna do tedna

V torek je newyorška palača Združenih narodov spet oživela. Delegati 60 držav so se zbrali k nadaljevanju sedmega zasedanja Generalne skupščine, ki je prekinila delo lani decembra. Od obširnega dnevnega reda, sprejetega lani, je za drugi del zasedanja ostalo devet točk, med katerimi je najpomembnejša razprava o Koreji, poleg tega pa poročilo o kolektivni varnosti in obrambna dela razorožitvene komisije.

Korejsko vprašanje bo na novo osvetlilo stališče preimenovane delegacije ZDA, ki je pod sedanjem Eisenhowerjevo upravo prav gotovo dobila nove smernice. Zato velja precej zanimanja te točki dnevnega reda, saj bo dala priložnost razjasniti precej domnev, ki so se pojavile v zvezi s sedanjo ameriško politiko do Daljnega vzhoda. Eisenhowerjeva poslanica ob otvoritvi drugega dela zasedanja Generalne skupščine je vtila novega pomena, da bodo ZDA podpirale prizadevanja Združenih narodov.

V prejšnji številki smo sprožili nekaj domnev v zvezi z avstrijskimi parlamentarnimi volitvami — in nismo se bistveno zmotili. Na splošno so zmagali socialisti, ki so od vseh strank in volilnih skupin zbrali največ glasov, hkrati pa zaznamovali tudi največji porast novih volilcev. Toda po zamotnem avstrijskem volilnem sistemu je njihova koalicijska partnerica, ljudska stranka, navzlic nižjemu številu glasov, dobila v parlamentu enega poslancev več: 74 proti 73, kolikor jih imajo socialisti; ostale sedeeže pa sta si razdelila nacistična zveza neodvisnih (14) in kominformovci (4). Moč socialistične stranke je zlasti narasla, če pomislimo, da je imela do sedaj deset mandatov od ljudske stranke, zdaj pa je razlika med njima le še za enega poslanca. Na splošno je mogoče soditi, da bo koalicijska objeljala še tudi v naprej, čeprav zna priti že v začetku nove dobe po volitvah do trenja zaradi vprašanja predsednika vlade, ki je bil doslej član ljudske stranke, pa bi se zdaj za njegovo mesto upravičeno potegovali tudi socialisti. Prav kakor v zveznem parlamentu, je socialistična stranka dosegla lepe rezultate v posameznih pokrajinah, med njimi zlasti na Stajerskem, v Spodnji Avstriji in na Korškem. Proti pričakovanju slabo so se odrezali nacisti, kar daje pohvalno sliko zrelosti avstrijskega prebivalstva. Mnogi so računali, da bo nacistična zveza postala močnejša, pa je v resnici še celo dva mandata izgubila. V isti koš nezaupanja volilcev pristejemo še kominformovce, ki jim še tako očitna pomoč sovjetskih gospodarjev v Avstriji ni koristila, ampak jim narobe prinesla še več škode.

Kot smo že omenili, so tudi na Korškem dosegli prvo mesto socialisti. Napredna organizacija korških Slovencev, Demokratska fronta, se je prav zato zanje odločila, ker se je zavedala, da je na njihovi strani večina delovnega prebivalstva, ki ima tudi demokratski odnos do pravičnih slovenskih težnj. Toliko bolj nečastno pa je pogorela sovražna struja, ki se je po firmo Krščanske demokratske stranke borila najprej proti enotnosti korških Slovencev, zdaj pa se je razkrila kot nepriljubljena in umetni tvor, ki ga podpirajo le še šovinistične in nazadnjaške sile.

se je pokazala potreba, je nadaljeval tovariš Tito, da Ljudska fronta spremeni organizacijsko obliko in dobi ustrezen naziv, ker je nastala potreba po novi vsebini njenih nalog. »Dobiti mora tako organizacijsko obliko, je nadaljeval tovariš Tito, ki bo dovolj prožna, da bodo lahko v tej organizaciji zbrani vsi delovni ljudje naše države, ki na kakršen koli način delajo v korist graditve socializma, ki sprejemajo koncepcijo našega družbenega razvoja. Na drugi strani mora ta organizacija dobiti čim bolj izrazito, socialistično ideološko vsebino. To je zlasti potrebno že sedaj zato, ker je naša družbena stvarnost dosegla danes visoko stopnjo razvoja. Decentralizacija in demokracizacija upravljanja v naši državi imperativno zahtevata tudi bolj razvito socialistično zavest državljanov naše države.

V tej novi organizaciji, v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Jugoslavije, bodo imeli člani Zveze komunistov Jugoslavije kot pripadniki te organizacije veliko in odgovorno nalogo, nalogo idejnega vzgojitelja in nosilca resničnega socialističnega duha tudi med članstvom te milijonske socialistične organizacije.

V nadaljevanju svojega pozdravnega govora je tovariš Tito opisal današnji mednarodni položaj in izglede njegovega nadaljnjega razvoja ter poudaril, da najmanjši reakcionarni krogi na Zahodu vztrajno pridigajo križarsko vojno proti vsemu, kar je napredno, in sicer samo v obliki borbe proti komunizmu. Poskusj teh najbolj črnih reakcionarjev, ki jim načeljuje Vatikan, da bi razdelili svet na ideološke bloke, je na las podeden sovjetskemu poskusu razdeljevanja sveta na ideološke bloke. Sovjetski imperializem se pri tem skriva za napredno idejo, ki pa jo je že davno popačil in spremenil v orožje za dosegajo najbolj nesramnih osvajalnih ciljev. Ves napredni svet pa seveda odvrta take načrte bodisi s strani Vzhoda kot Zahoda.

Kongres OF Slovenije bo 11. in 12. aprila 1953

Izvršni odbor OF je sklenil, da bo kongres Osvoobodilne fronte Slovenije 11. in 12. aprila 1953. Sprejet je bil tudi sklep, da se preseli Izvršni odbor iz dosedanjih prostorov v Erjavčevi ulici v Tomšičevo ulico. Za novega organizacijskega sekretarja Izvršnega odbora OF je bil 17. februarja 1953 imenovan tovariš Albert Jakopič-Kajtimir.

Sindikati polagajo obračun svojega dela

Vsako leto januarja in februarja polagajo naši sindikati obračun svojega dela in se pogovore o novih nalogah. Čeprav je predsedstvo Okrajnega sindikalnega sveta v Novem mestu postavilo rok za občne zborove vsem okrajnim odborom do 15. februarja, je bilo do konca januarja komaj 8 občnih zborov od malone 80 podružnic. Čeže, da se naši sindikalni forumi še vedno ne zavedajo, kakšne važnosti je natančno izpolnjevanje sprejetih nalog. To zavičevanje občnih zborov privede do nezavezanosti, tako sindikalnih funkcionarjev, kakor upravnikov, direktorjev ter šefov ustanov in podjetij.

Pa tudi slika dosedanjih občnih zborov ni ravno razveseljiva. Vsakoletni občni zbor bi moral biti praznik sindikalne podružnice in celotnega kolektiva, dobro pripravljen s tehtnimi poročili in združenimi tudi vsaj s kratkim kulturnim programom. Nekateri letošnji občni zbori so bili le preveč samo formalni — »ker že mora biti občni zbor, naj pa bo.« Jasno, da se na tako slabo pripravljene zboru ne more razviti pošteno in pametno razpravljanje o vseh problemih, tistih se sindikata in članov sindikatov. Oglašajo se pač le direktorji, upravniki, nekolkio tudi predsednik in tajnik, morada vstane še kak član, da vpraša kaj glede svoje zasebne zadeve. Malo je bilo na dosedanjih zborih razprav in kritik dosedanjih odborov in podružničnih funkcionarjev, kaj šele, da bi se res na široko pomenili o delu, proizvodnji, planu ter napakah podjetij in ustanov. Človek dobi vtis, da je povsod vse v najlepšem redu, kar pa ni res. Zakaaj se bojitje povedati resnico? Tudi za bodoče delo ni bilo bogve kaj resnih predlogov. Odbor jih ni pripravil, člani se pa tudi niso oglašili. Podružnice, ki imajo po več strokovnih grup, se za občni zbor niso pripravile. In prvi, ki so polagali obračun svojega dela, so bili člani podružnice OLO v Novem mestu.

Sindikalni podružnici gostincev v Novem mestu in Dolenjskih Toplicah sta imeli na obnem zboru prav lepo udeležbo. Med sklepi je važen zlasti ta, da bodo poskrbeli za čim kulturnejšo delavci v Novem mestu so povedali, da so opravili več zdravstvenih pregledov med zadružniki; s pregledi bodo nadaljevali tudi letos. Morali pa bodo urediti glede letnih dopustov, kajti v slehernem podjetju in službi je vsak, in mora biti, nadomestljiv. Sindikalni člani sodišču in v javnem tožilstvu so razpravljali o svojih problemih, za tudi pokritizirali nekatere napake prejšnje uprave. Objubljajo, da bodo letos še posebno pomagali množičnim organizacijam in poglobili svoj študij. Svojevzstjen je bil tudi občni zbor združenih sindikatov na Dvoru v Suhl krajini, saj v njih navzoči prav vsi sindikalni člani občine Dvor, združeni v obrtno sindikalni podr. Dvor. Poročila dosedanjega odbora res niso bila posebno obširna, pač pa zato, ker so se v enem letu izmenjali kar trije predsedniki, tajniki in blagajniki. So pa za letos storili velik sklep: prav sindikati bodo v dvorski občini tista gonilna sila, ki bo v vseh akcijah največ prispevala. Ustanovili bodo SKUD: mladine, ki bi rada igrala in pela, je dovolj, pa tudi starejši bodo prikoščili na pomoč. Naj Dvor najde veliko posnemovalcev, zlasti v večjih krajih našega

pada. Pred vsa napredna gibanja na svetu se postavlja nujna naloga, da združijo svoje sile v boju proti škodljivim načrtom najbolj reakcionarnih krogov.

V sodelovanju z naprednimi gibanji bodo zmalee napredne sile nad mračnimi, je pred zaključkom svojega govora poudaril tovariš Tito in izjavil, da se bo Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije posvetila z vso močjo tudi delu na mednarodnem področju, v sodelovanju z vsemi naprednimi gibanji, zlasti socialističnimi.

»Prepričan sem,« je zaključil svoja izjavjanja tovariš Tito, »tovariši in tovarišice, da bo IV. kongres Ljudske fronte sprejel predlog o spremembi naziva in nalog Fronte in da bo ta, v določenem smislu nova organizacija vseh graditeljev

27. aprila 1944. leta je bila v hisi književnika Josipa Vidmarja ustanovljena Osvoobodilna fronta Slovenije

Za investicije je v proračunu okraja Kočevje premalo sredstev

Na drugi redni seji sta okrajna zbora OLO Kočevje sprejela in potrdila tudi okrajni proračun, ki predvideva 130 milijonov 400.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Iz proračuna je predvidenih za ljudsko prosveto 35 milijonov din, za socialno skrbstvo 36 milijonov, za ljud-

sko zdravstvo 3,7 milijona, za državno upravo 48 milijonov in za investicije nekaj nad 4 milijone din.

Ne da bi se spuščali v podrobno tolmačenje posameznih postavk dohodkov in izdatkov, ki jih zajema okrajni proračun v Kočevju, se nam zdi celoten proračun okraja Kočevje v primeri s proračunom drugih okrajev vendarle zelo nizek. Najbolj nizka pa je postavka za investicije, kajti 4 milijone din oziroma nekaj tisočev več ne pomeni pravzaprav ničesar. Ste,« je mogoče kvečjemu dobro obnoviti manjšo šolo. Samo za obnovo in zidanje novih šol tam, kjer so te nujno potrebne, pa bi bilo v kočevskem okraju treba najmanj 120 milijonov din! V kočevskem okraju pa niso potrebne samo šole. Posledice vojne so vidne skoraj še povsod. Res se je v Kočevju po vojni tudi nekaj že zgradilo, vendar še daleč ne toliko, tolikor bi bilo nujno potrebno za najbolj pereče potrebe prebivalstva.

Kočevska je bila skoraj v celoti področje neprestanih borb med NOB. Nad 9 tisoč stavb je bilo uničenih med vojno, kajti pretežna večina prebivalstva je sodelovala s partizani. Tudi po vojni so se Kočevci dobro izkazali. Največ lesa za skupne potrebe našega gospodarstva je dal kočevski okraj. Nad 3 in pol milijona kubikov lesa je bilo posekanega na območju okraja in odpeljane v druge kraje in inozemstvo za devize. Kočevci so naloge do skupnosti dobro razumeli, čeprav jim od tega ni ostalo drugo kot poseke in razbite ceste ter zavest, da so iz-

Medzadružni odbor Živinorejskih odsekov Trebnje na Dolenjskem priredi 9. marca 1953 pri Pavlinu v Trebnjem VELIK PLEMENSKI SEJEM Vabljeni ste vsi, ki si želite nabaviti ali prodati dobro plemensko živino sivo-rjave pasme in drugih. Vabljeni so kupci iz vse države. Odbor

ALI RES NE GRE DRUGAČE!

Pri odpušcanju in sprejemanju delavcev še vedno ni pravega reda in zakonitosti, predvsem pa resničnega socialnega čuta. Odbor posredovalnice za delo stremi za tem, da bi šle vse zaposlitve in tudi odpusti preko njega, vendar se tega ne poslužujejo še vsa podjetja. Lep primer sodelovanja s posredovalnico za delo je upravni odbor Tovarne igrač v Novem mestu, ki sprejema na delo prvenstveno socialno ogrožene ljudi. Tudi pri »PIONIRJU« in nekaterih drugih podjetjih že dobro razumejo napore posredovalnice. Dokaj pa je še takih podjetij, ki delajo še vedno po starem načinu, ne upoštevajo nobenih navodil in zakonskih predpisov, še manj pa, da bi se ozirli na socialno stanje deloiskalca. Nikakor nečjejo razumeti, da je posredovalnica za delo zato, da vodi evidenco o vseh, ki iščejo zaposlitve in daje pri zaposlavanju prednost takim, ki so brez sredstev ali nimajo drugih možnosti za preživljanje. Imamo primere, da na primer gradbeno podjetje zahteva od posredovalnice napotnico za zaposlitev kmetov, med njimi tudi takega, ki ima 4

Plačevanje davkov nekaterim Crnomaljcem ni v čast

Občinski ljudski odbor mestne občine Crnomelj ima velike težave z izterjavo davkov. Vseh davčnih zaostankov v občini Crnomelj je še nad 5.700,00 din, od tega so kmečki zavezanci dolžni okrog 5 milijonov din, obrtniki nad 304.000 din in zavezanci svobodnih poklicev nad 389.000 din.

Da so davčni zaostanki tako veliki, je precej krivde tudi na odbornikih mestnega odbora, ki so tudi med dolžniki. Tak primer je odbornik Dušan Cimerman iz Crnomlja št. 37, ki dolguje še 24.000 din davkov. Ko ga je tajnik občinskega LO na seji opomnil, naj v svoji volilni enoti skrbi za redno plačevanje davka, je izjavil, da zato ni bil izvoljen, da bi izterjeval davke. Drugi večji zaostanek je Karel Geltar iz Crnomlja, posestnik in prevoznik, ki dolguje na davku še 24.765 din. Vse pa prekaša v tem oziru veliki kmet Tone Skubic, ki dolguje kar 44.500 din davkov. Če bi se ta veliki kmet držal tudi pri plačevanju davka verskih zapovedi, se bi moral ravnati po znanem izreku: »Dajte cesarju, kar je cesarjevo in bogu kar je božje!« Pa se ne drži tega. Najbrž še čaka kake nagrade od škofa iz Ljubljane za uslugo, ker ga je lani ob birmovanju vozil po Belj krajini...

»Asa« med obrtniki davčnimi zaostankarji sta ključavničar Leopold Jerman in dimnikarski mojster Jože Klemenc, ki sta sicer redna dnevna gosta znane mize »Majster-tiš« v mestnem gostinskem podjetju, davek pa jima ne gre iz rok. Jerman dolguje še 29.500 din, Klemenc pa davka sploh ne plačuje in je dolga 26.000 din.

Odborniki ljudskega odbora, kot tudi vsi davkopllačevalci Crnomlja bodo morali plačevanje davkov vzeti bolj resno v roke. Vsak je dolžan, da poravna svoje obveznosti do skupnosti, redno poslovanje občine pa je predvsem odvisno od rednega plačevanja davčin. Če ne bo občinski ljudski odbor izterjal vseh davčnih zaostankov, bo okrajni ljudski odbor poslal na teren svoje izterjevalce, ki pa bodo izterjane zneske v celoti odvedli v okrajni proračun, občina pa bo ostala brez denarja oz. udeležbe na davkih. Bič

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR Novo mesto sprejme

- 1 GRADBENEGA INŽENIRJA, 1 GRADBENEGA TEHNIKA z daljšo prakso, 2 PRAVNA REFERENTA, 1 GOZDARSKEGA INŽENIRJA, 1 EKONOMISTA, 2 STENOGRAFA ali STENOGRAFINJA s tunkojšnje zaposlitvijo.

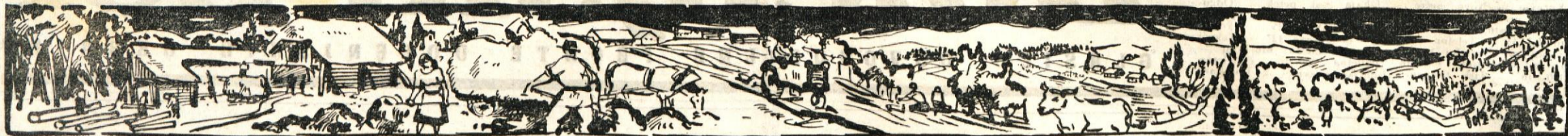
Ponudbe poslati na tajništvo OLO pismeno z življenjepisom ali pa se osebno zglediti pri naslovu.

Vremenska napoved čas od 26. februarja do 8. marca

Nestalno, s pogostimi padavinami. Sprva še južno vreme, toda konec februarja ali v začetku marca ohladi-tev in sneg. V naslednjih dneh lepo in hladno vreme, ponoči mraz. Okrog 5. in 8. marca ponovno padavine, sneg do nižin.

KMETIJSKI SVETOVALEC

Ob izidu prve številke »Kmetijskega svetovaleca«

Dolenjski zadržniki in kmetovalci so pogrešali dosedaj strokovno časopisje s področja kmetijstva, gozdarstva in zadržništva. Zaradi zaostalosti kmetijstva na Dolenjskem, ki je posledica neurejenega gospodarstva pred vojno, pogrešajo strokovno znanje v vseh panogah kmetijstva. Vsak dan pa potrebujejo razne nasvete za posamezna vprašanja v gospodarstvu. Podučnost kmetovalcev v kmetijstvu je slaba, kar se kaže v raznih napakah, ki jih opažamo pri posameznih panogah na vsakem koraku. Te napake pa niso samo posledica nepoučenosti, temveč so delno izraz celotnega stanja kmetijstva.

Kmetijsko šolstvo doslej ni vplivalo na dvig kmetijstva na Dolenjskem v taki meri kot bi lahko. Zelo redki so dolenjski kmetovalci, ki bi končali kmetijsko šolo in tu pridobljeno znanje prenašali v prakso na svojih kmetijah in na svojo bližnjo okolico. Z ozirom na število kme-

tij in zaostalost vseh panog bi morala kmetijska šola na Grmu služiti samo za izobrazbo dolenjskih kmečkih fantov. Še vedno pa so Dolenjci v veliki manjšini med učenci na Grmu.

Da se omogoči vsem kmetovalcem-zadržnikom strokovni pouk in da se bodo spoznali z delom splošnih kmetijskih zadrž in raznih odsekov, bo Dolenjski list prinašal dvakrat na mesec strokovno-poučno prilogo »Kmetijski svetovalec«. Pobjuda za izdajanje te priloge je prišla s strani Okrajne zadržne zveze v Novem mestu. Ta predlog je takoj sprejela tudi Okrajna zadržna zveza v Črnomlju. — Okrajni zadržni zvezi v Novem mestu in Črnomlju bosta denarno podprli redno izhajanje priloge in plačevali vse stroške tiska. K sodelovanju je bila povabljena tudi Okrajna zadržna zveza v Kočevju, ki pa dosedaj na povabilo sploh ni odgovorila.

V strokovni prilogi bodo objavljene razni strokovni članki s področja vseh panog kmetijstva, živinorejstva in gozdarstva. Članki bodo obravnavali naloge, ki so z ozirom na čas in v merilu naših razmer najbolj potrebne. V člankih bodo kmetovalci našli vse potrebne nasvete za izboljšanje poljedelstva, živinoreje in živinodravstva, vinogradništva, kletarstva, sadjarstva, gozdarstva itd.

V rubriki »Vesti iz zadržnega življenja« boste našli kratka poročila o delu splošnih kmetijskih zadrž in njihovih odsekov. V tej rubriki bodo objavljene tudi uspehi raznih strokovnih predavanj v posameznih krajih. Tu bomo objavljali slabe in dobre strani dela posameznih zadrž in odsekov.

V posebni rubriki »Strokovni nasveti« bomo dajali odgovore na razna vprašanja, ki jih bodo pošiljali naročniki. Odgovori, ki bodo zanimali večje število naročnikov, bodo tiskani v tej rubriki, ostali odgovori pa bodo naročnikom sporočeni v dopisu.

Uredništvo vabi k sodelovanju vse kmetijske strokovnjake, ki so zaposleni na področju Dolenjske in Bele krajine, kakor tudi vse veterinarje in gozdarje. Prav tako vabi k sodelovanju vse naprednejše kmetovalce, ki lahko z nasveti iz svojih lastnih izkušenj pomagajo ostalim kmetovalcem pri izboljšavanju stanja kmetijstva. K sodelovanju vabimo tudi člane raznih odsekov pri splošnih kmetijskih zadržah, da poročajo o delu odsekov in da pošiljajo predloge za najboljše načine dela teh odsekov. Prispevki bodo primerno honorirani.

Vsebinska strokovna priloga bo odraz dela vseh tistih, ki so zadalženi za pospeševanje in dvig kmetijstva. Čim večje bo število sodelavcev, toliko bolj pestra in kakovostna bo vsakokratna priloga »Kmetijskega svetovaleca«.

PRIPRAVIMO SEME za pomladansko setev

Kdor še nima semena za pomladansko setev, naj ga čimprej nabavi. Z dobrim semenom zvišujemo hektarske pridelke, in sicer pri žitih do 30 %, pri krompirju pa tudi nad 50 %.

Seme za setev mora biti zdravo, sortno čisto in težko. Sortno čistost in boleznijo ugotovimo že na oko, težo pa s tehtanjem. Vse poljedelske rastline so podporzene izrojanju in je zato pravilno, da menjavamo seme: pri žitih vsaj na pet let, pri krompirju na tri do štiri leta. Seme, ki je izrojeno, ne daje zadopoljnih pridelkov in je zato nujno potrebna redna zamenjava.

Seme žit naj bo očiščeno na selektorjih in razkuženo. Pri setvi očiščenega semena potrebujemo na enoto površine vsaj 20 % manj semena. Z razkuževanjem zatremo zaprti trdo sneti, ki pridelok zmanjša za 10 do 20 %. Krompir sadimo zdrav in nerezan. Rezanje gomoljev ni priporočljivo, ker z rezanjem prenašamo klice bolezni iz bolnih na zdrave gomolje. Deteljno seme naj bo očiščeno in brez osake predenice. Pre-

denica se je že tako močno razširila, da ponekod uniči tudi do 50 % pridelka detelj. Kmetijskim zadržam predlagamo, da pošljejo deteljno seme v čiščenje Seminarski Sela, žel. postaja Radovan vas. Pogoji za čiščenje so zelo ugodni, ker plača Seminarsna prevoz po železnici v čiščenje in nazaj. Odpadkoo Seminarsna ne orača, ker se zaradi predenice uničijo. Pri setvi neočiščenega semena ne bomo zatrli predenice in naj zato kmetovalci preko kmetijskih zadrž oddajo deteljno seme v čiščenje.

Letos primanjkuje dobrih semen zlasti tam, kjer je bila lani toča. Brez dobrega semena ne bo uspeha. Seminarsna za Slovenijo razpolaga z raznim semenom, zato naj kmetijske zadrže pohitijo z naročili. Če kupujemo seme od raznih prodajalcev, nam morajo ti nuditi zagotovilo, da je seme dobro. Zlasti naj bodo previdni kupci deteljnih semen. Priporočamo jim, da naj si deteljna semena nabavljajo le od Seminarsne. Ne pozabite, da se dobro seme samo plača, slabo pa mora plačati tisti, ki ga kupi!

V VSAKO HISO DOLENJSKI LIST!

Kmetje, zadržniki!

Shranjujte si številke »Kmetijskega svetovaleca« iz Dolenjskega lista! Čim bomo dosegli v tiskarni povečanje obsega našega tednika, bo kmečka priloga izhajala na posebnem listu!

Pomagajmo živini!

Mnogokrat se pobahamo sosedu, češ pogled našo svinjo, ki je že tako težka, da niti hoditi ne more več! Ko pa ocenimo težo, znaša ta le kakšnih 120 do 200 kg.

Zelo naivni smo, če mislimo, da bi teh 120 do 200 kg težo podrl svinjo na tla. Če bi bila svinja v mladosti in pozneje hranjena s hrano, bogato tudi na rudninah in bi lahko sebi ustvarila dober »okvir«, bi lahko obestila na njega tudi precej kilogramov preko 200, ne da bi se pri tem zamajala.

Toda tu je stvar še kolikor-toliko enostavna. Če nam je svinja padla ali leži zaradi teže, jo rešimo takšnega ležanja z nožem. Hujše je tam, kjer nam obleži krava ali pa breja telica. Takšnih primerov pa je letos prav veliko. In zakaj prav letos? Krme je malo in še ta je slaba in prazna. V njej primanjkuje rudninskih snovi, ker teh rastlinskih korenine zaradi suše niso mogle črpati iz zemlje. Te rudninske snovi pa vsi mi dobro poznamo, saj smo že ogledali marsikatero kost in takšna kost je zgrajena v glavnem iz apna in fosforja. Eno in drugo rudnino dobiva živina v rastlinski hrani. Tako si preko rastlin, sena, trave, detelje, koruze, ječmena itd., nabira živalsko telo rudnine, da si zgradi

POPRAVEK

V 4. odstavku članka »Z 2. seje OLO Novo mesto«, ki je bil objavljen v našem tedniku 15. februarja 1953 na 2. strani, sta po tiskarski pomoti zamenjani dve vrstici in se drugi stavek pravilno glasi takole:

»Odborniki pa so bili mnenja, da je treba predvsem dobiti kredite za gradnjo gnojnih jam ter pričeti z melioracijami travnikov in pašnikov...«

svoje okostje. Teh rudnin ni ravno dovolj v vseh krmilih in jih živali ne rabijo samo za izgradnjo kosti, temveč so važne za normalno prehrano in vse ostale življenjske procese.

V letošnji krmi, kjer ima prvo besedo slama, primanjkuje apna in fosforja. Molzna živina, ki izloča vsak dan v mleku tudi gotove količine apna in fosforja in potrebuje apno in fosfor še za niz življenjsko važnih procesov (kot je recimo pravilna rast plodu), bi morala dobiti vsak dan gotove količine apna in fosforja, ki ga porabi za vse navedeno. In odkod naj živina to jemlje, če vsega tega ne dobiva v hrani? Jasno, da bo jemala iz lastnega skladišča, to je iz svojih kosti. Te pa postajajo zato iz dneva v dan tanjše in šibkejšje in zato ni čudno, če nekoga dne tudi naša shujšana živina ne more več nositi svoje teže in obleži, ali pa si polomi noge že tam, kjer bi se dojenček plesal. Če pride do tega, pomagaj takšni živini samo še nož.

Kaj pa bomo dodajali živinski krmi? Najbolje bo, če poskrbimo za kostno moko, ki jo bomo dali kakšne 2 do 3 krepke žlice med ostalo krmo. Toda tudi kreda, apno in pepel pride živini prav, koder primanjkuje apna. Najbolj pri roki nam bo pa Mlekarka, to je soli, ki utrjuje kosti, onemogoča lom kosti in pospešuje rast živine. Dodajamo jo kakšnih 80 gramov na odraslo glavo vsak dan, pomešano z ostalo hrano. Vsi ti pripomočki pa ne vsebujejo živinske soli, zato moramo to dodajati še posebej, da bo hrana okusnejša, prebava živine pravilnejša in rast hitrejša.

Vse te reči morajo imeti v vsaki kmetijski zadrži, kajti važnejše so kot globin in tobak za čikanje. Če tega še nekateri poslododje ne vedo, pa naj jim povedo kmetje — zadržniki. L. R.

63 milijonov dinarjev izgubilo vsako leto kmetovalci BELE KRAJINE

Veliko je bilo že razgovorov o zaostalosti kmetijstva v Beli krajini, ki izvira še iz stare, predaprilske Jugoslavije. Ta trditve velja še danes in bo držala tako dolgo, dokler ne bomo napravili vsega, kar se da napraviti, da bomo sli vsaj vzporedno z ostalimi kraji v Sloveniji, kar Bela krajina z ozirom na aktivno delovanje za časa NOV tudi zasluži. Ker pa smo zaostali, mora biti našo delo hitro, vztrajno in kar najbolj učinkovito.

Vsi napredni kmetovalci-zadržniki se v zadnjih letih preko svojih KZ precej zanimajo, da bi odstranili zaostalost in prešli v res napredno kmetijstvo, ki bi dajalo večjo in cenejšo proizvodnjo. Velika večina naših kmetovalcev se je odločila, da se kultivirajo belokranjski stelnjki, katerim bi se povečala orna površina, travniki, sadovnjaki itd. Večkrat pa nastane vprašanje, kako bomo to površine gnojili, ko nam še za obstoječe primanjkuje gnoja.

Za izboljšanje živinoreje je seveda pogoj dobra in zadostna krma; pridobili bi jo s povečanjem krmilskih površin in z gnojenjem travnikov in košenic. Zalostna je ugotovitev, da so le redki kmetovalci, ki privoščijo travnikom vsaj malenkostno količino gnoja, čeprav se gnojnica razliva po vseh cestah in tam, kjer popolnoma nič ne koristi.

Poglejmo, koliko je teh gnojil oziroma rastlinske hrane, ki gre v nič. Statistika pokaže, da je v okraju Črnomelj 4553 privatnih kmetijskih posestev. Od teh ima urejena gnojnišča in gnojnice jame 260 gospodarstev, 63 jih ima urejeno samo gnojnišče. Brez gnojničnih jam je torej 4593 gospodarstev. Skupna proizvodnja gnojnice, ki jo daje živina teh gospodarstev brez gnojničnih jam, računajoč na eno govedo 9 litrov, na enega konja 10 litrov, na enega prašiča 5 litre in na eno ovco 1 liter na dan, znaša letno 446.250 hl gnojnice. V tej količini pa ni vsota vsa ona gnojnica, ki se razgrubi, če je živina na pašji ali pri vožnji.

Z navedeno količino gnojnice bi lahko gnojili 4460 ha travnikov ali njiv, če bi dali na 1 ha po 100 hl gnojnice. Če pa pogledamo vrednost gnojnice, ki se uniči brez haska, vidimo sledeče:

Gnojnica vsebuje 1,4 % dušika, 0,22 odstotka fosforja in 1,4 % kalija. Če

to preračunamo kot gnojilo, je 446.250 hl gnojnice vredno toliko kot 2872 ton čilskega solitra, 357 ton superfosfata in 1205 ton kalijeve soli. To je skupno 445 vagonov po 10 ton. Vrednost v dinarjih pa znaša, če računamo umetna gnojila po naših cenah, 63 milijonov 850.000 din. Ko to število primerjamo z davki, ki so jih kmetje plačali v letu 1951 in ki znašajo okrog 30 milijonov din, vidimo, da pomeni ta številka ogromno in našem kmetijstvu. Na drugi strani pa spet vidimo, da kupijo kmetje v Beli krajini na leto okrog 40 vagonov umetnega gnojila. Nedvomno bi ta količina gnojila v obliki gnojnice, če bi jo zajeli v gnojničnih jamah, koristila našemu kmetijstvu in bi lahko pognojili dobro tretjino naših travnikov in znatno dvignili hektarski donos krme, zlasti bi pa lahko povečali površine na račun stelnikov in s tem dvignili proizvodnjo korenene krme in ostalih kmetijskih proizvodov.

Zato moramo v Beli krajini najprej urediti naše hleve, gnojnišča in gnojnične jame. To delo se nam bo izplačalo že v nekaj letih. Z zneskom 63 milijonov 850 tisoč din, ki jih letno izgubimo, bi lahko uredili 2000 hlevov z gnojničnimi jamami. Pri tem so računani samo stroški za cement, železo in strokovno delovno silo. Če pogledamo kakšno je stanje pri kmetovalcu, ki ima povprečno 5 glav živine, vidimo da izgubi pri neurejenem hlevu 14.000 din ali, izraženo v gnojilih, 445 kg čilskega solitra, 80 kg superfosfata in 252 kg kalijeve soli. Za ureditev hleva, to je tlakovanje in naprava gnojnične jame, pa znašajo stroški okrog 30.000 din za material, ki ga mora kmet kupiti, in za strokovno delovno silo, ostalo delo in prevoze pa opravi sam. Iz tega je razvidno, da je vredno dati za tako važen objekt tudi zadnji dinar, ker se bo tako vloženi denar najprej obrestoval.

Prepričan sem, da bodo kmetom pri takem delu pomagale tudi kmetijske zadrže, bodisi pri nabavljanju materiala ali finančno, če so njeni aktivni člani.

To so materialne koristi, ki bi jih imelo naše kmetijstvo. Nič manj važna pa ni tudi higiena po vaseh, pa tudi ugled naših vasi bi bil popolnoma drugačen.

Odgovoril bi še tistim, ki trdijo, da je v stari Jugoslaviji država podpirala gradnje gnojničnih jam, bodisi da je dala material brezplačno ali po znižani ceni. Koliko je predaprilska Jugoslavija podpirala gradnje gnojničnih jam, je razvidno iz gornjih števil. Od vseh kmetijskih gospodarstev je samo 5,6 % urejenih hlevov. To se pravi, da je bila ta podpora zelo majhna. Vemo pa tudi, da so take podpore delili le ob volitvah in so jih dobili le bivši župani in še nekateri njihovi ljudje.

O znižanih cenah cementa pa danes ne moremo govoriti, ker je cement, kakor tudi drugi industrijski artikli, proizvod delavcev in bi bili oni ravno tako prikrajšani kakor kmetje, če bi dali svoje pridelke potrošnikom po znižanih cenah. Alojz Hutar, Črnomelj

Vesti iz zadržnega življenja

USTANOVITEV MEDZADRŽNIH ŽIVINOREJSKIH ODSEKOV

Odbira (selekcija) plemenske živine sivo-riave pasme je v novomeškem okraju zajela že vsa področja, ki imajo pasemsko živino. Do sedaj je bilo sprejeto v rodovnik še 750 krav. Živinorejski odseki sestavljajo in potrjujejo pravilnike živinorejskih odsekov. Zaradi možnosti izvajanja molzne kontrole so bili že ustanovljeni medzadržni živinorejski odbori v Novem mestu, Sentjerneju in Trebnjem. Medzadržne odbore sestavljajo zastopniki posrednih živinorejskih odsekov na navedenih področjih.

Štraha. Kmetijska zadrža je nabavila dve prevoznici sadni škropilnici. Vsem sadjarjem, ki bodo izvršili zimsko škropljenje, bo KZ prispevala pri nabavi škropiva. Ta pobuda je hvalevredna, ker bo pritegnila vse sadjarje k rednemu zimskemu škropljenju. Tudi ostale KZ naj bi nabavile potrebno število sadnih škropilnic.

Sentjernej. Sadjarski odsek prav dobro deluje. Nabavili so za »Unimog« traktor motorno škropilnico. Škoda je, da v okolici škropilnica bo zelo koristno uporabljena tudi pri zatiranju kolaridskega hrošča na večjih površinah. Sadjarski odsek ima sedaj dve motorni in nekaj prevoznih škropilnic. Pri takšnem številu škropilnic bo škropljenje lahko pravočasno in temeljito izvršeno.

Gotna vas. Tudi v Gotni vasi so se zedinili za privoščanje prodavnj iz kmetijstva. Dne 13. februarja je bilo prvo predavanje »Gnoj, gnojnica, umetna gnojila«. V razgovoru je bilo sproženo vprašanje nabave dobrih semen; prisotni so se zedinili, da takoj preko kmetijske zadrže naroče semenski krompir. Predavanja se je udeležilo nad 30 kmetovalcev; predavanja se bodo nadaljevala po enkrat tedensko.

Delo v sadovnjakih nas kliče!

V zimskih mesecih morajo sadjarji izvršiti glavna dela pri oskrbi sadnega drevja. Naši sadovnjaki so še zelo zanemarjeni kljub temu, da že več let obstoja uredba o vsakoletnem obveznem čiščenju sadnega drevja. Če bi sadjarji upoštevali navodila, ki jih predpisuje uredba o obveznem zatiranju škodljivcev in boleznih sadnega drevja, bi bilo stanje sadovnjakov dobro.

Sedanjim zanemarjenim sadovnjaki nam ne delajo časti in so znak naše zaostalosti v kmetijstvu. Po uredbi morajo vsi sadjarji obvezno očistiti vse sadno drevje, odstraniti suha in polsuha sadna drevesa in ona, ki so tako močno napadena po ameriškem kaparju, da za njih ni rešitve. Vsi sadjarji so dolžni poskropiti po ameriškem kaparju okuženo sadno drevje. Poglejmo, kakšna dela naj izvršijo sadjarji, da bo sadno drevje očiščeno.

Najlažje je posekati staro, bolešno sadno drevje, ki ne bo več rodilo in samo kvari izgled okolice. Ravnotako je brez pomena, da stoji v sadovnjakih sadno drevje, katero se je že posušilo zaradi okužbe po ameriškem kaparju. Takšnih dreves vidimo zelo mnogo na področju MLO Novo mesto. Razumljivo je, da je potrebno pri čiščenju izrezati vse suhe in polsuhe veje, ki so uničene zaradi bolezni kot n. pr. rakave itd. V sadovnjakih je še preveč previsokih in

pregostih sadnih dreves. Pri čiščenju zaradi tega tudi odstranimo vse progaste veje, ki se križajo in rastejo vzporedno in so preveč zasenčene. Sajo v zračnih in sončnih kronah bomo imeli lep in obilen pridelok.

Kadar imamo opravka s sadnim drevjem, katerega je uničil ameriški kapar, moramo odrezane veje sežgati ali na ognju opaliti, da na ta način preprečimo širitev ameriškega kaparja. Puščanje vej in debel v nemar omogoča nadaljnjo razširjenje kaparja.

Ko smo izvršili navedena dela, ostrgamo z debela in vej staro skorjo, mah in lišaje. Tu se namreč čez zimo zadržujejo v zavetju razni škodljivci. Zaradi uničenja le-teh pogrnemo pod drevo vrečevino in vse nastregnje odpadke sežemo. Na ta način smo sadno drevje očistili in pripravili za škropljenje.

Na področju OLO Novo mesto do sedaj kljub ugodni zimi še ni opaziti, da bi sadjarji pričeli s škropljenjem. Ameriški kapar se hitro širi in uničuje sadno drevje. Sadjarski odseki še niso — razen v nekaj primerih — ničesar pokrenili za škropljenje sadnega drevja. Res je, da arsiške ne na razpolago škropilnic, lahko pa se nabavijo prevozne ročne škropilnice po ceni 15.000 dinarjev. Iz svojih dobičkov bo lahko vsaka kmetijska zadrža kupila vsaj

eno sadno škropilnico. Škropilnice bodo zelo koristno uporabljene tudi pri zatiranju kolaridskega hrošča.

S čim bomo letos škropili?

V prodaji so sledeča škropiva: drevosan, kreozan in rumesan za zimsko škropljenje. Škropiva so dobre kakovosti in je nepotreben strah, da bi poškodovali sadno drevje. Glavno škropivo je rumesan, ki je v prodaji v obliki paste in pripravljeno v posodah. Uporabljamo ga pri škropljenju neokuženega sadnega drevja po 1 kg na 100 l vode, če škropimo okuženo sadno drevje uporabimo 1,5 kg na 100 litrov vode. Pri poskusih so dosegli dobre uspehe tudi že s 0,5% raztopino navzgor. Pripravimo ga tako, da ga prvo zmešamo v manjši količini vode nakar prilijemo potrebno količino vode.

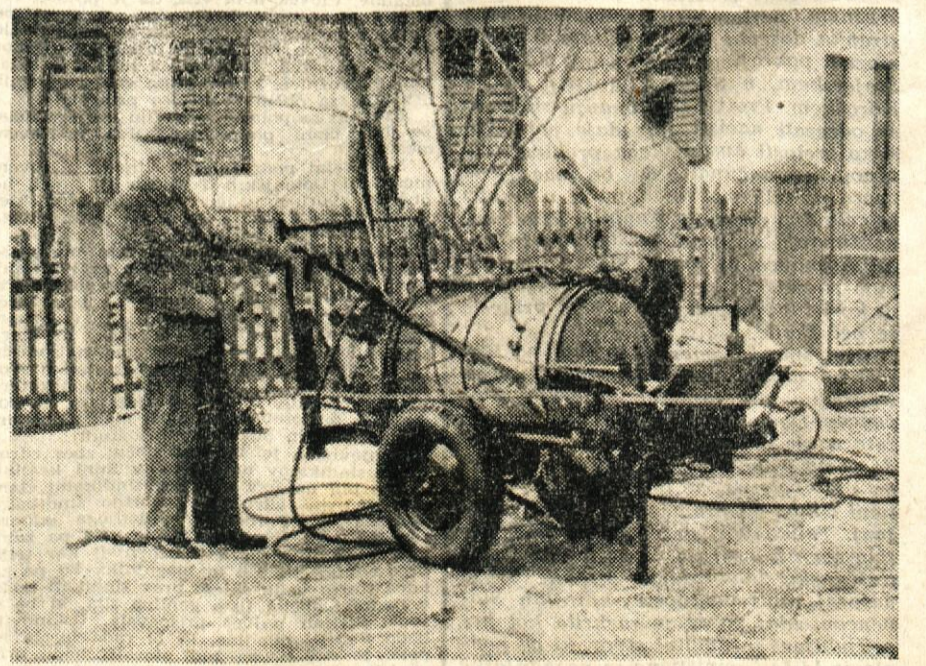
Škropivo je po svojem sestavu organsko barvilo in pušča na obleki rumeno barvo. Zato naj imajo škropilci zaščitno obleko. Pri škropljenju ne pozabite na glavni smoter: ne štediti s škropivom, če hočemo doseči uspeh. Poskropiti moramo vso površino vej in debela, če hočemo priti kaparju do živga. Površno škropljenje in štednja s škropivom rodi samo polovičarski uspeh.

Čas teče hitro naprej in škoda je vsakega zamujenega dneva. Kmetijske zadrže, občinski ljudski odbori in napredni sadjarji: organizirajte čiščenje in škropljenje sadnega drevja, ker bo samo vam v korist. Kmetijske zadrže

naj takoj naroče potrebno škropivo pri Kmetijskem magazinu ali v tovarni Rače.

Imena lastnikov zanemarijenih sa-

dovnjakov bomo v bodoče objavljali v Dolenjskem listu. Ravnotako bomo objavljali primere vzorno oskrbovanih nasadov. OV

Zdaj je čas, da pripravimo vse potrebno za zimsko škropljenje sadnega drevja. Strojni odseki kmetijskih zadrž: poskrbite, da bodo škropilnice v redu, opozorite sadjarje, da očistijo drevje, pripravite škropiva!

IZ NAŠIH KRAJEV

Kratke vesti

PRIPRAVE ZA POPIS PREBIVALSTVA

Dne 30. marca se bo začel popis prebivalstva. Zanj bodo v kratkem izdana podrobna navodila. Za popis se v seminarjih usposablja okrog 80.000 popisovalcev.

VZPOSTAVLJENA BO ZRACNA ZVEZA BEOGRAD-CARIGRAD

ki bo velikega pomena za razvoj turizma. Dva turistična vlaka bosta vozila med Zah. Nemčijo in Hrvatskim Primorjem ter med Dunajem in Reko. Te nove zveze bodo še povečale dotok tujih turistov v našo državo.

V turizmu bodo letos cene prosto formirane, tj. hoteli ne bodo več razvrščeni v kategorije. S tem bodo vodstva hotelov prisiljena, da bodo skrbela za konkurenčne cene.

ZADRUŽNIKI IZ SUBOTICE NA POTOVANJU PO SLOVENIJI

Ze lani so nas obiskali subotički zadrudniki. V kratkem bo prišlo v Slovenijo spet okrog 400 zadrudnikov iz Subotice in okolice, ki si bodo na krožnem

potovanju po Sloveniji ogledali razne znamenitosti, med drugim zlasti Postojnsko jamo.

50 MILIJONOV SKODE ZARADI BURJE NA PRIMORSKEM

Huda burja, ki je pred 10 dnevi pihala na Vipavskem in Goriškem, je povzročila okrog 50 milijonov din škoda, od tega samo na telefonskem in električnem omrežju za 10 milijonov.

SANITETNI ODESK PRI DIREKCIJI ZA ŽELEZNICE

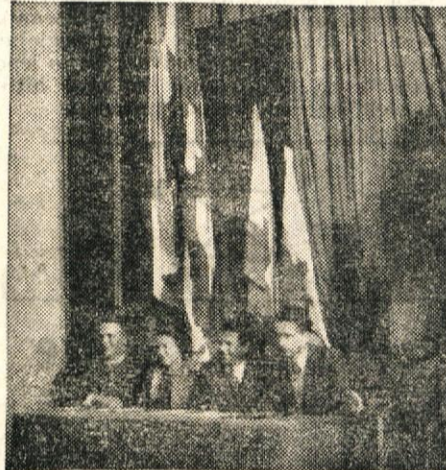
Naši ljudje, ki mnogo potujejo, bodo pozdravili sklep ljubljanske direkcije za železnice, da se ustanovi sanitetni odesk, ki bo med drugim nadziral izpolnjevanje predpisov za preprečevanje nesreč pri prevozu potnikov, ter zlasti higijensko stanje na železnica.

TUDI V KOBARIDU VELIKO NOVO ARHEOLOSKO NAJDISCE

V Kobaridu so pri kopanju temeljev nove mlekarne našli lončene žare s pepelom. Sodijo, da je v Gornjem Posočju razen 4000 doslej najdenih grobov tudi okrog 50.000 grobov naših prednikov.

TREBANJSKA MLADINA JE ZBOROVALA

V slavnostno pripravljene dvorane Prosvetnega doma v Trebnjem se je v nedeljo 15. februarja zbrala trebanjska mladina na občinsko mladinsko konferenco. Nad 80 mladincev in mladink je v svoji sredi pozdravila zastopnike množičnih organizacij Trebnja ter Okrajnega sekretarja LMS tov. K. Beteta Ludvika iz Novega mesta. Niko Kalo-

Delovno predsedstvo mladinske konference v Trebnjem

sič je v imenu organizacije pionirjev pozdravil mladinsko konferenco z objubo, da se bodo tudi pionirji trudili za doseg boljših učenjskih uspehov itd.

Tov. Janez Gartner je v obsežnem referatu opisal pot mladinske organizacije ter med drugim seznanil mladino o svetovnih političnih dogodkih. V svojem izjavljanju je posegel v delo trebanjske mladine, ki do sedaj sploh ni delavno živela. Opazilo se je, da je mladina v Trebnjem preveč samostojna; množične organizacije se niso zanimale za življenje mladih dijakov in ostalih mladincev. Razprava je nadalje ugotovila,

da je v aktivno trebanjske mladine večina dijakov, premla pa je zastopane kmečke mladine. Prav tako prebije je vprašanje uslužbenke mladine, kot je primer v Narodni banki Trebnje, kjer se sestankov udeležuje le ena mladinka. Prav tako so obrtni vajenci ter delavci iz podjetij, ki so še izven organizacije in je njihovo življenje prepričeno samotarstvo, pisanje in slabi družbi. Da je v Trebnjem stanje tako kritično, je krivda na vodstvu biv. okrajne komisije mladinske v Trebnjem ter posameznih trebanjskih mladinskih aktivistov, ki so naenkrat prenehali z delom. Prav tako je mladina v razpravi ugotovila, da se le premla oti ali pa skoro nič pomoči dosegajo pri ZKI, in da je v kateri mladina zgre vse svoje mladinsko luč. Zastopniki raznih organizacij so to pomanjkljivost tudi priznali, ter bo z izvedbo Občinskega komiteja delo bolj povezano.

Delo posameznih aktivov v trebanjski občini je precej kritično. Tako je primer v Sv. Stefanu pri Trebnjem, kjer je dalj časa brez aktivnosti ZKI. Trebnje, z kateri mladina zgre vse svoje mladinsko luč. Zastopniki raznih organizacij so to pomanjkljivost tudi priznali, ter bo z izvedbo Občinskega komiteja delo bolj povezano.

Delo posameznih aktivov v trebanjski občini je precej kritično. Tako je primer v Sv. Stefanu pri Trebnjem, kjer je dalj časa brez aktivnosti ZKI. Trebnje, z kateri mladina zgre vse svoje mladinsko luč. Zastopniki raznih organizacij so to pomanjkljivost tudi priznali, ter bo z izvedbo Občinskega komiteja delo bolj povezano.

Prvenstvo srednjih šol v smučanju

Na smučarskih terenih Jošta in v Kranju so zadnje nedelje tekmovali najboljši smučarji dijakov srednjih šol Slovenije. Na Joštu je tekmovalo nad sto dijakov v vlečalonu, v Kranju pa so se pomerili dijaki na 30-metrski skakalnici in v tehnik.

Dolenjsko so zastopali dijaki iz Novega mesta, Crnomolja, Kočevja in Trebnja. Konkurenca je bila močna. Naši dijaki niso bili najboljši, vendar so se trudili, da bi dosegli čim boljše uspehe.

Številne smučarske prireditve v letošnji zimi na Dolenjskem kažejo, da bomo kmalu imeli kader dobrih smučarjev, ki nas bodo lahko častno zastopali. Hitrejši razmah tega oprta na najbolj zavirna predzra oprema, brez katere ni možno uspešno nastopati na večjih prireditvah. To smo videli zlasti zadnje nedelje na srednjoslovenskem prvenstvu smučarjev v Kranju. J. G.

Pozdravite svojce v tujini z "Dolenjskim listom"! Naročite jim ga - hvaležni Vam bodo za pozornost!

prilpravi popolno kosilo ali večerjo, pri čemer se uče dekleta pripravljati hrano po receptih in se lotijo zato lahko tudi kuha za bolnike, za slavnostne priložnosti.

Dne 16. marca bodo imele zaključke uspelega tečaja, ki ga vodi tovariška učiteljica Stangljeva, predava pa tudi tov. Boltežova. S strani ženske organizacije sodeluje na tečaju tovariška Černetova. Dekleta zatrijujejo, da so s tečajem zadovoljne; veselje jih je posebej, kako urno so uspele po končanem in jedilnici, čeprav imajo zelo težavne pogoje za delo na premajhnem štedilniku itd. Dobre volje pa je v njih več kot malodušnosti, zato pravijo, da si takih tečajev še želijo. Za 8. marec pripravljajo pod vodstvom sol. upraviteljica tov. Stangljeva dve igrici, ki ju bodo završile gaberški parizanski materam in ženam na Dan borbenih žena.

Melika

Kakor prejšnja leta je tudi letos močno razgibano delo Protiletalske zašтите. Ze od 23. januarja dalje traja splošni tečaj PLZ, katerega obiskuje 35 članov. Večina teh je disciplinirani in se trudijo, da bodo obvladali obširen material in čimveč koristili, če bi kdaj potreba, nekaj pa je še vedno takih, ki prihajajo nerodno ter molijo P. C.

V Kočevju imajo novo telefonsko centralo

V nedeljo 22. februarja je bila v Kočevju slavnostno predana javni telefonski promet nova 200-čevljna telefonska centrala, ki je bila v Kočevju še nujno potrebna. K temu uspehu so pripomogli ljudska oblast in gospodarska podjetja Kočevja, ki so materialno podprla prizadevanja vodstva direkcije PTT.

Okraj Kočevje je v nedeljo dobil tudi novo direktno telefonsko linijo Ljubljana-Kočevje. Tudi vsi občinski telefonski centrali telefonsko povezovali, kakor tudi direktno telefonsko linijo Kočevje—Novo mesto. Ta veliki razmah telefonskega omrežja v okraju Kočevje predstavlja začetek urednicevanja celotnega našta avtomatske telefonske povezave vse republike Slovenije.

Telefonsko centralo v Kočevju je otvoril direktor direkcije PTT Jože Gerbec s krajšim nazgovom. Svojenosti so prisrčno pozdravili okrajnega in mestnega ljudskega odbora Kočevja. Zveze komunistov, JLA in veliko število prebivalstva Kočevja, ki si je tudi ogledalo novo telefonsko centralo in preurejene in prenovljene poštno prostore.

Sentjernej

Pretekli teden je bilo učiteljsko zborovanje sentjernejskega pododborja. Osrednja točka sestanka je bilo zanimivo in poljudno podano predavanje tovariša Kolarja iz Novega mesta, ki nas je seznanil s problemi, ki se pripravljajo in uvod za razumevanje in študij knjige »Izvor religije«. Tudi diskusija je bila prav polna in zanimiva.

Na občnem zboru Zveze borcev Sentjernej je bil za predsednika izvoljen tov. Dodo Majzelj. On in drugi odborniki, stari boreci, so nam javno, da Zveza borcev dobro zalovila. Člani so živahno razpravljali o postavitvi spomenika, za katerega je zbranih že 285.000 din. Sklenili so, da bodo izvedli nabiralno akcijo za zbiranje bakra, medij in bronu, kar bodo porabili za spomenik.

Za delegata na republiški kongres OF je bil izvoljen tov. Stane Hladin Sestank, ki je bil sicer občinski odbor OF, se je udeležil tudi predsednik gospodarskega sveta pri OLO Maks Vale, ki je dal posameznim zastopnikom vaških odborov OF razna navodila. Obsežno poročilo je podal tudi predsednik občinskega odbora OF tovariš Ludvik Simonič.

Ustanovljen je dolenjski šahovski odbor (DOŠO)

USTANOVLJEN JE DOLENJSKI ŠAHOVSKI ODBOR (DOŠO)

V nedeljo 15. februarja je bil v mestni kavarni v Novem mestu sestanek pripravljalnega odbora za ustanovitev okrajnega šahovskega odbora za Dolenjsko. Sestanku sta poleg delegatov iz Kočevja, Trebnja, Stične in Crnomolja prisostvovala tudi predsednik Šahovske zveze Slovenije tov. Edo Turnšek in sekretar Kapuš.

Na sestanku so govorili o raznih tekmovanjih v okviru Dolenjske, o organizaciji mladinskega prvenstva LRS in drugem. Po končanem sestanku so udeleženci igrali brozturnir za nagrade Šahovske zveze. Po vodstvu Sitarja od predzadnjega kola je prvo mesto prevzel delegat iz Kočevja tov. Ing. Volk, ker je Sitar zadnji partiji izgubil. Vrstni red je bil naslednji: Ing. Volk (Koč.), II. drugi do tretji Sitar in Škerlj 10,5, Sila 10 (vsi SD »Stojan Puce«), peti do šesti Medic (»Stojan Puce«) Ile (SD Trebnje) 7 točk itd. Prvi šarje so prejeli lepe knjižne nagrade.

PRVENSTVO NOVEGA MESTA

Pretekli teden je bilo odigrano 4., 5. in 6. kolo turnirja za mestno prvenstvo. Borbe so bile hude in napete; nepozornih je ostalo samo še pet igralcev. Sitar, prim. prof. Eržen in Kastelic. Stanje po 6. kolu je naslednje (v oklepaju število odigranih partij): Sila 5 (iz 5), Sitar in Škerlj 5 (iz 6), Primic 4 (iz 5), Sodnik in Medic 3,5 (iz 6), prof. Eržen 3 (iz 3), Kastelic 3 (iz 4) itd.

Drobtine iz dolenjske popotne malhe

Vračal sem se pred kratkim iz Gotne vasi skozi Smihel proti domu v tisti pozni uri, ki meji z zgodnjim jutranjo. Na cesti pred Sitarjevo hišo sem se bil spotaknil od reveža, ki je butal z lastno glavo po zamrzlem snegu, da so se kar rdeče lise vlekle za njim. Previdno sem ga vprašal, kdo da ga je, pa mi je odgovoril, da se je sam.

»Če si se sam, se daj pa še naprej! Sva se poslovila. Tik pred gostilno pa me je v bližini ustavil presunljiv glas, ki je prihajal izza kostanja.

»Ajoj, gospod, taku mi je šlabo kot mi ni bilo še nikoli. Pet jurjev bi dal, da bi bila bušič... Spoznal sem onegačeva Hudočeva, ki se ga je bil nalezol, da sam sebe ni spoznal. Drugo jutro sem Sitarjevo hišano pobaral, če imajo večkrat take in podobne nočne prireditve, pa so mi rekli, da to še ni nič in da so vajeni vse drugačnih prizorov na tem koncu vasi.

»Pa ste s tem zadovoljni?« sem vrtal dalje. »O, mi se nisimo, kaže pa, da se s takim početjem strinjajo v Novem mestu, ker ničesar ne pokrenejo na vse naše prižobe.

Vsak ljubi družbo in tudi jaz sem se v hotelu »Kandava« vesedel za mizo nasproti osamljeni abonenti, seveda ko sem prej lepo poposlil za dovoljenje. Pa sem slabo naletel. Mimogrede sem se z enim očesom ozrl na temočko neznanca, pa je bilo skrajno me ni. Iz oči so ji švigljali bliski po moji umirjeni postavi, iz nežnih ustec pa se je ulila ploha: »Što me gledaš, drobnjač je dan, marva bisava, glupneti!« itd. itd. Vstala je in odvihrala z visoko dvignjeno glavo kot tramvaj skozi vrata, med potom pa ozmerjala še neko žensko, ki si je upala

srečati to visokost prav med vrati. Kaj sem se revež zameril, da tako čestite gospice ne bi smeli niti pogledati? Saj pravijo, da je še maška škofa pogledala nekoč, pa se ji ni nič zgodilo...

Radovednost mi ni dala miru. Pozanimal sem se, kde je ta ponosa Ksančipa. Povedal so mi, da je v resnici lahko ponosna, ker živi od rente nekega dobrotnika in ni čez dan nikjer zaposlena oziroma ni »vedlovnih odnosih« kot se temu dandanes reče. Stanovanje pa se za tako ptičko hitro dobi, saj se tisti, ki delajo, radi vozijo vsak dan kakih 50 km sem in tja. Klubok tudi pred takimi, sem si deljal Janez v prihodnje pa boji biti previden pri ogledovanju nepoznanih žensk...

Zumbarčani so že kar precej hudi name, ker jih nič ne obiščem. Saj bi rad prišel, verjemite, da srčno rad, ali kaj, ko nimate nobene ostarije, kjer bi se dobilo kaj za pod zobe, ni imate skromne postelje, da bi zvečer truden položil glavo na mehko blazino. Res že pet let pacate tišto občinsko gostilno pod Lipo, pa kaj, ko je vedno tako mraz! Če ste samo zato sezidali dimnik, da štrli v zraku, moderen štedilnik pa postavili zato, da rjavi, če ste ometali sobe in let in napeljali elektriko samo zato, da grede lahko sosedni mizarji in drugi tja na potrebo, ker doma nimajo primernega prostora za take zadeve, no, potem adijo akumulacija, turizem in promet!

Kako mislite, možje zumbarčki. Ali bi bila potrebna dobra gostilna s tukajskimi sobami v Zumbarčah? To ste sicer že našte tokrat pridržali, a potem: »Vse tjo je bilo in koza je ostala koza...« Mar ni bilo res tako?

Smilite se mi, ker morate po meso svojih krav in špeh uhokrajinskih prašičev v Ljubljano in Novo mesto, čeprav imate

doma mesarijo, tri mesarje in še konjaceh po vrhu! Dokler je bilo meso na karte, ste ga imeli dovolj, sedaj pa ga nimate niti za župco. Bajje mesarji ne uorejo kupiti živine, ker je v Suhi krajini ni. Verjetno bo kar držalo, ker jim je pokupilo Ljubljanci in drugi. Zumbarčki mesarji pa so cel mesec spravili skupaj komaj eno celo kravo; zmesarili so jo in prodajali po 150 dinarjev za kilogram, čeprav strokovnjaki spet trdijo, da so kravo s tem zakolom samo rešili pred konjaceh... Občinski proračun dohodkov na predvideva 60% akumulacije od mesarije...

Ko smo že v Zumbarčah, pa še tole: dobava vode iz Krke na obročke mi tudi ni všeč. Pa zumbarški gospodinjim seveda še manj! Eden izmed domačinov mi je rekel: »Staru je, staru, kajpak, pa dejka kak more...« Res je staru, pa bi se dalo tudi to popraviti, če bi se le kdo za napravo zanimal...

Se o tistih, ki so si novomeško otroško maskarado brezplačno ogledali, bi vam moral kaj povedati, kako to, da si je neka skočiti povprašati, kako to, da si je neka trgovska pomočnica nabrala obek v razgrzala. Se k tistemu srečniku, ki mimo grede koleca na cestah pobira gori za Otočcem je se moral ogledati in ga prosti, da bi se še moje krače usmilili, ko bom šaril po struškini hostah ali tam za Luterskim selom... V Videm Dobropolje me tudi vabijo, da bi si pogovori nabrali na koga z rogovitami pozdravili, kar bi mi menda še bolj pomagalo, pak kam bom revež — ko mi pa v Ljubljani papirja ne dajo, da bi se lahko bolj razpisal. Tako na tenko me držijo, kakor mačeha pastorka — zato za danes z žalostnim smreem: adijo!

Janez Popotni

JLA, okrajnega odbora BO in v njegova odseka. Delo združenja je bilo v lanskem letu plodno. Imeli smo pet praktičnih vaj na terenu, ki so bila združena s predavanji, udeležili pa so se tudi napada na Kočevje, ki je bil obnem preizkušnja praktične sposobnosti vsakega posameznega rezervnega oficirja. S praktičnimi vajami na terenu bodo nadaljevali tudi letos, ker je to najboljši način usposabljanja. Tudi teoretična predavanja aktivnih oficirjev so bila uspešna in koristna. Člani Združenja so hvaležni aktivnim oficirjem garnizona v Ribnici, posebno podpolkovniku Gombacu, podpolkovniku Bombacu in majorju Periču za izdatno pomoč pri praktičnem usposabljanju članov.

Na občnem zboru je bil izvoljen nov upravni odbor s tov. Tonetom Arkotom, rez. majorjem, na čelu. Maks Nosan

Semič

Med nalozami, ki si jih je lansko leto ob ustanovitvi zadalo letovadno društvo »Partizane«, je tudi gradnja plavalnega bazena v izmeri 50 x 30 m. Za to nalogo se je zavzelo društvo zaradi tega, ker morajo Semičanec v vročih poletnih dneh v skoraj 15 km oddaljeno Kolpo na kopanje, kar je praktično skoraj nemogoče.

Pripravljalna dela za bazen so še v teku. Izbran je prostor, ing. Bloudek pa pripravila načrt in predračun. Toda to je šele začetek. Gradnja bazena bo stala težke tisočake, katere društvo samo prav gotovo ne zmore. Tudi občinski proračun je prešibak za tak edekel, zato se bo moralo obrniti za denarno pomoč tudi izven občine. Upravičeno pričakujemo, da se bo novo ustanovljeno Belokranjsko društvo v Ljubljani zavzelo pri republiških forumih za primerno pomoč. F.

Vinica ob Kolpi

Gospodinjstva tečaja, ki ga vodi tovarišca Kravosova, se udeležuje trikrat tedensko 15 tečajnic.

Obletnico Prešernove smrti smo proslavili z lepo akademijo. Po uvodnem govoru tov. Podražjeve so sledile recitacije in deklatacije učiteljice ter dijakov nižje razredne. Nastopil je tudi mladinski pevski zbor, mladinki Katica Mihelič in Ela Karin pa sta zapeli Prešernovo pesem o »Zeleni cesti«. Ob tej priliki je prvi nastopil tudi moški pevski zbor, ki je pod vodstvom tovariša Kravosova zapev več Prešernovih pesmi. Vsebovala je tudi mladinskega aktivna je uprizorila v nedeljo 15. februarja v nabito polni dvorani gasilskega doma Nušičevo enodejanko: »Navadni človek«. Vso za oder potrebno opremo za to igro so napravili poštvovalni igralci sami. Med njimi sta se posebno odlikovala z vztrajnim delom tovariša Evgen Karin in Marjan Stegne, tovarišca Podražjeva pa je sama naslikala ozadje na oderu. R. K.

Dekleta v Gaberju skrbre za svojo izobrazbo

Ze od 19. novembra 1952 imajo tndi v Gaberju na Gorjancih gospodinjstvo-kuharski tečaj, ki ga obiskuje 23 deklet. Enkrat na teden imajo teoretičen pouk, dvakrat na teden pa praktično kuhinjsko delo. Vsa dekleta obiskujejo poleg tega vsaki tečaj Bdečega križa o izjemnem vzgoji. Tečaj ima lepe uspehe, saj so se udeležence naučile kuhati po kuharski knjigi marsikaj, česar doslej niso poznale. Vsaka skupina si n. pr.

Kostel ob Kolpi

Trdo je bilo življenje ljudi tod okoli pred drugimi svetovno vojno. Moki so čez zimo odhajali na delo v gozdove ali pa so se preživljali kot skromni krošnjari, poleti pa so doma obdelovali skromne njive. Po vojni so se razmere nekoliko zboljšale, vendar se spet pojavlja delna nezaposlenost. Trenutno ima del prebivalstva zaslužek pri gradnji ceste za Kolpo proti Staremu trgu, vendar je to samo začasni zaslužek. Treba bi misliti na stalno zaposlitev odvisne delovne sile, ki jo je zlasti v teh predelih vsak dan več. Z graditvijo moderne avtomobilske ceste Ljubljana—Sušak, ki je bila v načrtu že pred vojno, kakor tudi z graditvijo ceste proti Beli krajini bi se nudilo več zaslužka prebivalstvu, obenem pa bi se odprla možnost za trg zgodnjemu sadju in zelenjavi, kar vse bi lahko v veliko večji meri pridelovali v tem sončnem predelu. Problem Kostela ni samo lokalna stvar, pač pa problem okraja Kočevje, ki mu je treba posvetiti vso pažnjo. K. D.

Kostel ob Kolpi

Zdrudeno rezervnih oficirjev v Ribnici je imelo redni letni občni zbor 8. februarja. Na občnem zboru je bil pravdo, udeležili so se ga tudi zastopniki

OBVESTILA

LETNA SKUPŠČINA ORGANIZACIJE MESTNEGA RDEČEGA KRIZA NOVO MESTO

V četrtak 5. marca 1953 bo redna letna skupščina Mestnega rdečega križa Novo mesto v dvorani Doma sindikatov ob 19. uri. Na skupščini bo predaval primarij dr. Oto Bajc o transfuziji krvi. Vabimo vse člane organizacije RK in prijatelje, da se skupščine zanesljivo udeležijo. Odbor

VABILO

Organizacija AFZ Novo mesto vabi na slavnostno akademijo, ki bo na predvečer Dneva borbenih žena, v soboto 7. marca 1953 ob 20. uri v Domu ljudske prosvete. Vabljeni vsi delovni ljudje Novega mesta, predvsem pa matere in žene padlih borcev in žrtev fašizma. Mestni odbor AFZ Novo mesto

PREKLIC

Preključujem žaljive besede o Saje Teržiji in se zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. — Dragan Anton st., Brezje 9 — Trebelno.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:

Od 27. februarja do 2. marca: ameriški barvni film »Zlomljena puščica«.

Od 3. do 5. marca: ameriški film »Veliki grešnik«.

Od 6 do 9. marca: ameriški film »Tarzan med loveci«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA:

28. februarja in 1. marca: ameriški film »Srečanje s Frankensinom«.

Oglas

ŠČETINE, ZIMO in vso ostalo dlako kupuje po najvišjih cenah »KOTEKS«, podjetje za promet s kožami in tekstilnimi surovinami, poslovavnice Novo mesto, Brezje, Krško.

Klavične, kmetovalce, ponudite Koteksom zbiralec vsako tudi najmanjšo količino. »KOTEKS«.

Podjetje za promet s kožami, strojili in volno

IZVOZ — UVOZ LJUBLJANA

OSMRTNICA

Nenadoma nas je zapustila naša ljubljena in dobra teta JOZEFA BRUDAR, bivša dolnozletna trgovka, v starosti 85 let.

Pogreb pokojnice je bil 23. februarja ob obični udeležbi, za katero vsem naša prisrčno zahvala.

Zaljubljeni družine: Zagorc, Brudar, Janževič, Sentjernej.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOČEVJE

Štev. 138/4 Kočevje, 12. februarja 1943.

ODLOK o dnevnih za službena potovanja

Na podlagi 108. člena Zakona o Okrajnih ljudskih odborih in 17. člena Uredbe o potnih in selitvenih stroških z dne 4. decembra 1952, Ur. list FLRJ št. 59/52, izdaja Okrajni ljudski odbor Kočevje na svoji drugi seji z dne 12. februarja 1953 tale odlok o dnevnih za službena potovanja v mejah okraja:

I. Za službena potovanja v mejah tega okraja znaša dnevnica:

1. za uslužbence od IV. plačilnega razreda nazgor 525 din.

2. za uslužbence od IX. do V. plačilnega razreda in visoko kvalificirane delavce 450 din.

3. za druge uslužbence in delavce 375 din.

Honorarnim uslužbencem, ki jim je honorarna služba glavni in edini poklic, se določa dnevnica glede na višino honorarja v skladu z določbami prejšnjega odstavka.

II.

V smislu navodil k Uredbi o potnih in selitvenih stroških z dne 22. januarja 1952 Ur. list FLRJ št. 5/53 velja ta odlok za službena potovanja uslužbencev tistih uradov, katerih dejavnost je omejena na območju tega okraja, ne glede na to ali gre za zvezne ali republiške ustanove ljudskega odbora.

III.

Ta odlok velja takoj.

Predsednik OLO: JANEZ PIRNAT

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOČEVJE

Štev. 138/4 Kočevje, 12. februarja 1943.

ODLOK o dnevnih za službena potovanja

Na podlagi 108. člena Zakona o Okrajnih ljudskih odborih in 17. člena Uredbe o potnih in selitvenih stroških z dne 4. decembra 1952, Ur. list FLRJ št. 59/52, izdaja Okrajni ljudski odbor Kočevje na svoji drugi seji z dne 12. februarja 1953 tale odlok o dnevnih za službena potovanja v mejah okraja:

I. Za službena potovanja v mejah tega okraja znaša dnevnica:

1. za uslužbence od IV. plačilnega razreda nazgor 525 din.

2. za uslužbence od IX. do V. plačilnega razreda in visoko kvalificirane delavce 450 din.

3. za druge uslužbence in delavce 375 din.

Honorarnim uslužbencem, ki jim je honorarna služba glavni in edini poklic, se določa dnevnica glede na višino honorarja v skladu z določbami prejšnjega odstavka.

II.

V smislu navodil k Uredbi o potnih in selitvenih stroških z dne 22. januarja 1952 Ur. list FLRJ št. 5/53 velja ta odlok za službena potovanja uslužbencev tistih uradov, katerih dejavnost je omejena na območju tega okraja, ne glede na to ali gre za zvezne ali republiške ustanove ljudskega odbora.

III.

Ta odlok velja takoj.

Predsednik OLO: JANEZ PIRNAT

Dolenjski PIONIR

ZA RAZVEDRILLO

Dragi pionirji!

Zadnjič sem vam obljubil, da bo vsak mesec tudi za vas nekaj v našem Dolenjskem listu. Kot vidite, to obljubo držim. Tokrat sem vam pripravil spet nekaj ugank, križanko in rebus, da boste lahko posedeli od njih in se razvedrili. Zadnjičkrat ste bili kar pridni; lepo ste število rešitev sem dobil, žal pa je bilo precej nepravilnih. Najbrž ste preveč hiteli, bili površni in ste marsikaj spregledali. Zato tokrat bolj pazite, morda pa se vam sreča pri žrebanju le nasmehe.

Poznate naše gore in planine?

V naslednje stavke sem vam skrivil imena naših znanih gor in planin. Koliko je teh imen, vam danes še ne bom povedal; kar sami jih poiščite in videli bomo, kdo jih bo odkril največ. Le pazljivo in prav počasi berite besedo za besedo! Nekaterim se pri reševanju zank in ugank le prerado mudj — potem pa se jezijo name, češ da jim pri žrebanju ne privoščem nagrade. Ko jih boste našli, pa izpišite gore in planine na list papirja:

1. Izza vršičkov gromovja so se pokazale tri glave jelenov, ki jih je krasilo lepo rogovje.
2. Kurnovi fantje: — Gregor, Jan, Ciril — bi šli s Cankarjevimi očetom na lov, če ne bi začel padati sneg.
3. Ker me ni našel doma, se je vsedel

na stol in dejal moji mami: »Počakaj ga bom; s kom naj pa grem, če ne z njim!«

4. Janez se ozre nazaj in ko vidi strica, mu zakliče: »Vrnem se takoj, stric Ante!«

5. Ko sta odletela jastreba, Cveto in Ivan še nista obupala, temveč sta tavalna naprej po gozdu misleč, da ju naposled le ujameta.

No, ste jih že izpisali? Če poznate zemljepis Jugoslavije, ste verjetno našli vse. Zdaj pa naprej:

Za koga bi se odločili vi?

Oče prinese domov lepo pomarančo, ne ve pa, komu bi jo dal: ali mami, najstarejši Zori, Andreju, Marku ali najmlajši Mojci? Končno se zedinijo, da bodo glasovali, kdo naj dobi sladko darilo. Kaj menite, kdo ga je dobil?

Dobro pazite, predno boste presodili, komu pripada pomaranča in ne pozabite dokazati, za koga so glasovali! Imena nama vam bodo morda to povedala...

Rebus

Kako se rešujejo rebusi, ste najbrž že brali v Malem veseljaku, Pionirskem listu ali kje drugje. Če pa še ne veste, povprašajte prijatelja, ki je v reševanju rebusov doma. Sicer pa — kar poglejte, kaj pomenijo narisane stvari, tu pa lepo zapišite na kos papirja in boste hitro zvedeli, kaj hoče rebus povedati.

Križanka »Morski konjiček« (Enozložnice)

Vodoravno:

1. Vrsta žitarice, 3. protiletalska zaščita, 4. preko, 6. pregrinjalo, 7. jeza, bes, 8. steza, 9. bla, predlog, 10. časovno obdobje, 11. stara dolžinska mera, 12. bolezenski pojav, 13. obžalovanje, 14. nebesni pojav, 15. vodna žival, 16. bolezen, 17. domača žival, 18. rje po zemljo, 19. tek, bežanje, 20. pogorje na Dolenjskem, 21. obrtnik, 22. otok v Jadranu, 23. industrijska rastlina, 24. zver, 25. otroci, 26. strojno orožje, 27. geometrijski pojem, 28. začimba, 29. pleten oprtnik.
- Navpično: 1. predlog, 2. predlog, 3. število, 4. staroslovanski bog zla, 5. nelep, ogaben, 6. vrsta šuma, 7. posoda, 8. ograjvalna naprava, 9. domača žival, 10. posoda, 11. obrtnik, 12. otok v Jadranu, 14. industrijska rastlina, 15. zver, 17. otroci, 19. strojno orožje, 20. otok v Jadranu, 21. velika množina žuželk, 23. nogometni izraz, 24. tesno ob, 26. debela palica, 28. ptič, 31. struja, 33. vrsta masčobe.

Kaj pa zdaj?

Lepo prepišite odgovore na vse današnje uganke in jih pošljite uredništvu našega lista. V levi spodnji kot kverve pa napišite »Pionirske uganke« in odposljite vašo rešitev vsaj do 2. marca 1953! In kaj bo za nagrado tokrat? Dve lepi mladinski knjigi!

Mnogo prijetne zabave vam želi in vas pozdravlja vaš Dolenjski pionir

V Beogradu so v enem dnevu naročili nad 100.000 izvodov življenjepisa maršala Tita

Za nobeno knjigo, ki je izšla v Jugoslaviji, doslej ni bilo toliko zanimanja kot za delo Vladimirja Dedijera »Življenjepisa tovariša Titca«. Ko so pretekli teden začeli knjigo prodajati v beograjskih knjigarnah, so ljudje knjigarne naravnost oblegali. Že pretekli četrtek dopoldne ni bilo mogoče dobiti več nobene knjige, čeprav so jih natiskali 40.000. Samo v eni prodajalni »Jugoslovanske knjige« so od 5500 izvodov v nekaj urah prodali kakih 4500 knjig.

Trenutno večjejo v beograjskih knjigovodnicah še 40.000 izvodov Dedijerove knjige o maršalu Titu v latinici, ki so naročeni za razne kraje v Jugoslaviji. Kakor smo že poročali, bo »Življenjepisa maršala Titca« izšel tudi v slovenski pri Cankarjevi založbi v Ljubljani. Knjiga bo imela 20 poglavij, ki opisujejo mladost tovariša Tita v Kumrovcu, učenja obrti v Sisku in njegov prvi odhod v tujino. Tretje poglavje opisuje življenje in delo tovariša Tita v prvi svetovni vojni, nato leta 1918—1921 v novi državi, obdobje do leta 1926, ko je med drugim delal tudi v Kraljevi in podobno. Posebno poglavje obravnava

razpravo v Ogulinu leta 1927, osmo poglavje pa opisuje tovariša Tita kot sekretarja mestnega komiteja. Nadaljnja poglavja so: Bombaški proces (6. novembra 1928), Jetnik št. 483 (leta 1929), Znova v svobodi, Borba za partijo, Sekretar CK KPJ, Vstaja jugoslovanskih narodov, Brez vsakršne pomoči, Veselje in žalost zmage, V ognju socialistične prakse, Zavratni udarec, Dvoje pojmovanje in 20. poglavje z naslovom: Zastava socializma je rešena.

Knjiga bo obsegala v slovenski izdaji nad 600 strani teksta in približno 40 slik v posebnih prilogi. Kakor računata Cankarjeva založba, ji bo knjigo mogoče izdati v drugi polovici letošnjega aprila.

Ker bo knjiga o življenju tovariša Tita tudi v naših knjigarnah hitro razprodana, priporočamo vsem našim bralcem, društvom, knjižnicam, solam, organizacijam in vsem posameznikom, da si zagotovijo knjigo s prednaročilom pri najbližji knjigarni ali pa naravnost pri Cankarjevi založbi v Ljubljani, Nebočnik, poštni predal 41.

DOMA IN PO SVETU

Najvišji most v Evropi stoji v dolini reke Tare pod Durmitorjem. Tik pred vojo je bil dograjen; visok je 150 m, dolg pa 366 m. Razpon glavnega loka znaša 116 m. Ko so most gradili, je bil potreben oder, visok 146 m. Poleti l. 1942 je Vrhovni štab partizanov Jugoslavije odločil, da so porušili del mosta — lok, dolg 44 m — in s tem ovirali prodiranje Italijanov in četnikov v svobodno ozemlje Črne gore. Po osvoboditvi je bil most kmalu popravljen in leta 1946 dan v promet.

1450 ljudi je uničil potres v perzijski provinci Mazanderan ob Kaspijskem jezeru. V mestu Turut, ki ga je potres popolnoma razdejel, je ostalo živih le 50 ljudi.

Za 10 milijonov vreč peska so prosili Angličje pred zadnjim nastopom visoke plime. Prošnje so prejele Francija, Belgija, Italija, Zahodna Nemčija, Švica, Norveška, Danska in Portugalska, ki so sklenile, da bodo pesek poslale brezplačno. Z letali so vzpostavili pravcati zračni most med Evropo in angleškim otokom ter prepeljati že prvi dan več desetisoč vreč peska.

Svojevrstno opozorilo kadilem so namestili v nekem ameriškem skladišču streljiva: »Če želite morate brezpogojno kaditi, si zaradi tega ne delajte nobenih skrbi. Najbližji izhod boste verjetno tedaj našli v stropu, v odprtini, ki je boste

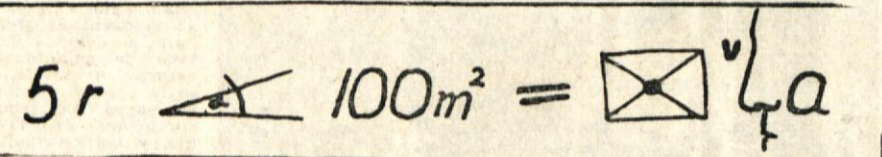
nedvomno pravočasno našli.« — Kakšen »izhod« obeta napis kadilec, seveda ni težko uganiti.

Po Tridesetletni vojni je francoska skupščina leta 1650 sprejela odločbo, da zaradi majhnega števila moških uvede množično ženitvo. Odločba se je glasila takole: »Odslej bodi slehernemu moškemu dovoljeno, da se poroči z dvema ženama. Pri tem je treba vsakega moškega s prične opozoriti, da mora biti do obeh dober mož in da mora skrbeti, da med obema ne pride do prepira...«

20.000 DINARJEV

Za slučaj invalidnosti vsled nezgode vam izplača uprava »Dolenjskega lista« — če ste reden naročnik našega tednika in imate v redu poravnano naročnino. Če bi nesrečen slučaj povzročil smrt kateregakoli rednega naročnika našega lista, izplačamo zakonitim dedičem takoj 10.000 din nezgodne zavarovalnine.

Povejte znancem, sosedom in prijateljem: Vsi naročniki »DOLENJSKEGA LISTA« so brezplačno zavarovani s kolektivno zavarovalno polico pri Državnem zavarovalnem zavodu!

Rešitev ugank in križanke iz 4. številke

1. KDO POZNA NASE REKE?

1. Mura, Tisa, Morava, 2. Zila, Vrbas, 3. Soča, Korana, Drava, 4. Krka, Sora, 5. Donava, Sava.

2. KAKO PA BI NAREDILI VIP?

Kmet prepelje najprej ovel, se vrne po zelje in ga prepelje. S seboj vzame nazaj na prvi breg ovca, ju priveže in odpelje na ono stran reke volka, nato pa se vrne spet po ovel.

3. POSETNICA

načelnik.

4. KRIZANKA

Besede pomenijo: vodoravno: 1. rž, 2. rusalka, 9. na, 11. tir, 13. muzej, 14. pol, 15. trak, 17. Hus, 18. kosa, 19. šal, 21. Don, 22. zaran, 23. izvir, 25. ki, 26. ak, 28. za, 29.

4000 din je vrgel v smeti

V Metliki sta januarja dva tovariša kupila srečke Državne loterije št. 306175. Medtem ko je eden izmed kupcev na podružnici Narodne banke v Črnomlju na svojo polovico srečke dvignil dobiček 4000 din, je drugi svojo polovico raztrgal in odvrgel na smetišče, v drugi veri, da ni nič zadel. Poslušal je radio, pogledal v časopisu objavljeno žrebno listo in kljub temu zavrgel srečko z dobičkom 4000 dinarjev.

Podobni primeri so se zgodili tudi že v Novem mestu, in sicer samo zato, ker kupci srečke še vedno niso zadostno poučeni. V zgornj navedenem primeru ni zadel št. 306175, katero je imela srečka, temveč zadnje štiri številke, to je 6175. V Novem mestu je bila v zadnjem, 38. kolu, prodana srečka št. 188493, ki je zadel 30.000 dinarjev. Ni pa bila izžrebana številka 188493, temveč samo dobičkov prirečno pri zadnji številki srečke. V zadnjem kolu so vse srečke s končnimi številkami 1 in 4 zadele po sto dinarjev. Vseeno je, kakšne so bile ostale številke, da je le končna številka bila 1 ali 4, je srečka zadel 100 din.

Paziti je treba tudi na vezane dobičke. V 38. kolu je bil št. 64 izžreban dobiček 1000 dinarjev. Ker pa je tudi št. 4 zadel 1000 din, so vse srečke s končno številko 64 zadele 1000 in 100 dinarjev. Na ta način imajo igralci možnost, da zadenejo na eno srečko tudi tri ali štiri dobičke.

V interesu vsakega kupca srečk je, da gre po žrebanju k prodajalcu srečk ali v najbližjo podružnico Narodne banke, kjer bodo po žrebni listi ugotovili, kaj je zadel. Raztrgane, popravljene ali kako drugače poškodovane srečke niso veljavne.

Dobitke do 300 dinarjev izplačujejo vsi podzastopniki — prodajalci srečk, dobitke do 50.000 prodajalca srečk v Novem mestu: Kardeljeva 7 — Zbačnik, do 100.000 dinarjev vse podružnice Narodne banke, nad 100.000 pa Jugoslovanska loterija, Beograd, Cara Lazara 3. Ignac Zbačnik

uk, 31. umit, 33. zob, 35. čudo, 37. lan, 38. Tabor, 39. rža.

N a v p i e n o: 1. rtič, 2. žir, 4. um, 5. suh, 6. izvir, 7. les, 8. K. L., 9. nos, 10. Elan, 12. Rusa, 14. poni, 16. karat, 18. kovač, 20. lak, 21. DZZ, 22. zima, 24. Rudi, 25. tul, 27. bob, 30. kos, 32. in, 33. za, 34. bo, 39. ur.

Vseh rešitev je bilo nekaj čez 90, pravičnih pa le 45. Pri žrebanju so dobili nagrade tle pionirji:

1. Pavlin Majda, III. gimn. v Črnomlju, dobi knjigo »Mladi elektrotehnik«, 2. Krampelj Jurij, Novo mesto, Glavni trg 10, dobi knjigo Maska Prezija, »Mladi kemik«, 3. Pavlin Božidar, učence 2. razreda osnovne šole v Novem mestu, Cesta Gubčeve brigade 13, dobi knjigo Otona Zupanečiča »Mehurčki«. Nekateri pionirji so rešili le po eno uganiko, drugi samo po dve. Pri žrebanju smo upoštevali samo pravilne rešitve vseh štirih ugank. Mnogi pionirji so napisali uredništvu tudi lepa pisma in sporočili svoje želje, da bi radi imeli svoj kotiček v vsaki številki. Dragi prijatelji, za zdaj to še ni mogoče! List izhaja zaradi težav v tiskarni le na 4 oziroma na 6 straneh, vendar pa bomo vsak mesec enkrat imeli tudi pionirsko prilogo. Čim se bodo razmere v tiskarni izboljšale, pa bomo posvetili več prostora tudi našim mladim prijateljem.

Veliko sreče in zabave pri reševanju novih zank in ugank.

vam želi vaš Dolenjski pionir

Žrebanje državne loterije FLRJ (v Sabeu, dne 23. februarja 1953)

Premijlo 800.000 din je dobila srečka št. 592.571, premijlo 300.000 din je dobila srečka št. 966.198, premijlo 200.000 din pa je dobila srečka št. 488.168.

Tolažilne dobičke po 10.000 din so dobile srečke št. 592.970, 592.972, 663.197, 663.199, 488.167, 488.169.

Osem dobičkov po 100.000 din so dobile srečke št. 079.587, 057.613, 614.477, 452.322, 194.379, 222.453, 172.599, 016.043.

Naslednje dobičke so dobile vse srečke, ki se končujejo s štev.: 16 dobičkov po 70.000 din 25.572; 16 dobičkov po 50.000 din 23.781, 78.371; 40 dobičkov po 30.000 din 77.540, 34.591, 32.746, 71.925, 55.250; 80 dobičkov po 20.000 din 14.758, 43.150, 48.110, 32.501, 48.436, 40.026, 05.561, 50.429, 91.031, 85.152; 120 dobičkov po 12.000 din 94.413, 41.765, 33.738, 94.829, 92.885, 72.400, 03.397, 82.278, 69.559, 56.434, 21.642, 79.714, 17.198, 81.361, 63.284; 240 dobičkov po 8000 din 1623, 9804, 7904;

400 dobičkov po 5000 din 3126, 3020, 9451, 1354, 8965; 400 dobičkov po 3000 din 5637, 1916, 9316, 9268, 9577; 800 dobičkov po 2000 din 006, 800 dobičkov po 1500 din 484; 1600 dobičkov po 1200 din 194, 151; 8000 dobičkov po 1000 din 68, 8000 dobičkov po 500 din 40; 8000 dobičkov po 400 din 90, 16.000 dobičkov po 300 din 96, 25; 160.000 dobičkov po 100 din 8, 3.

Žrebanje srečk 40. kola Jugoslovanske loterije bo 23. marca 1953 v Senti.

SLIKARSKA RAZSTAVA V NOvem MESTU

Dne 8. februarja je bila odprta v prostorih Križarije razstava del treh akademskih slikarjev — novomeških profesorjev, že dokaj uveljavljenega Vladimirja Lamuta in novincev Izidorja Moleta ter Bogdana Božiča, ki šele nastopata tvegano pot umetnikov. Za cilj si je postavila, prispevati v zvezi s Prešernovimi prireditvami vsaj majhen delež k povojnim naporom za kulturno afirmacijo Dolenjske in Novega mesta. Od blizu 600 predloženih del jih je bilo pri ocenjevanju izvrženih kakih 400, izbranih pa okrog 200, kar priča, da so razstavljalci pokazali resen in dovolj kritičen odnos do umetnostne kvalitete. Vsi trije slikarji so iskreno hvalični okrajnim in mestnim predstavstvom ljudske oblasti, saj so jim omogočila prireditve v gmočnem in moralnem pogledu. Prav tako so hvalični tudi vsem tistim tihim sodelavcem, ki so jim pri organiziranju ter aranžiranju priskočili na pomoč brez godrnjanja, vika in krika. Mladi ljudje namreč nimajo glubih ušes za noben nasvet, če ga starejši izkušeni kulturni delavci izrečejo dobrohotno, brez slabe volje in mržnje.

Vladimir Lamut, rojen 19. avgusta 1915 v Čatežu ob Krki, se je leta 1936 vpisal na slikarski oddelček zagrebške akademije za umetnost, kjer so bili njegovi profesorji znani hrvatski slikarji Babić, Hegedušić Mujadžić, Krizman in Sulentić. Studij je dokončal 1941. leta in torej spada v poslednjo umetniško generacijo pred drugo svetovno vojno. Doslej je razstavljal v Novem mestu, Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, na Cetinju in v Trstu, v inozemstvu z izjemo Trsta pa še ne, čeprav nam v tujini ne bi delal sramote. Letos se mu ponuja možnost udeležbe na grafični razstavi v San Paolu (Brazilija). Bavi se z litografijo, oljem, gvasom, akvareloom, gravurami in risbo (tuš). Znan je predvse kot krajinar, a to pot se je predstavil tudi z upodobitvami figuralnega značaja. Razstavljena dela, ki so bila izbrana večinoma iz opusa poslednjih treh let (1950—52), lahko površno uredimo takole: dolenjske vedute — pogledi na Novo mesto ob obeh brezgovih, Kerku in na Kapičji, vnovomeški trg in ulice, motivi iz novomeške okolice (gradovi, mini, zlati itd); obmorske vedute — pristančiča, letovišča, obala in zalivi, barke, jadrnice in čolni, odprto morje; človek — portreti, polakci, kopalci, fizikulturniki, razne figuralne skice; dva intervjuura in ena fantazijska.

V naslednjem bom poizkusil podati nekaj opaznan v Lamutovem odnosu do krajine in človeka ter do narave in črte.

Mnogi ljubitelji slikarstva iščejo na platnu ali kartonih krajinarjev oddiha in romantično zaspanost, pa so zaradi tega ne-

razpoloženi nasproti tistim slikarjem, ki jim takega duševnega in življenjskega počitka ne dovolijo. Lamut spada mednje, med umetnike »brez taktis, med »brezobzirneže«. Njegova krajina gledalca ne pomirja, ampak ga nasprotno razburja. To velja predvsem za dela velikega formata. Izjeme pa je najti v drobni stvaritvah, koder premore nekaj mehkoče, če ne kar intimnosti, pri čemer domačemu gledalcu ni težko slediti pri likih. Na »fantazijah« terbiha razburja povprečnega Slovenca, posiljenega še vedno z malomeščanskim klasičistično romantično-realističnem okusom, že s samim načinom slikanja, saj uporablja naravo in življenje v njej z nanašanjem barvnih madežev brez vsakega reda in sistema. Njegova barva je nadalje taka da mu je nakopala že sama po sebi celo goro antipatij. On ljubi direktno paletno barvo, ne optično, temveč lokalno — temno, če je temno njegovo razpoloženje, tonsko prizanesljivo, če se oblik čemeritosti pred njegovimi očmi kaditi. Pred njo zabode opazovalca oči. Vladova barva je, reče bi povprečnejšem sodističnem ljudem ki gledajo globlje pa mahozbiščena. Isto velja za njegovo linijo v grafiki. Z njo počenja podobna vragolije, da »solidnega« gledalca vrže s tira.

(Nadaljevanje)

NAPAD PARTIZANOV na Pleterje

DR. JOSIP EDGAR LEOPOLD

(Nadaljevanje)

Belim je prihajala pomoč iz Novega mesta in Sentjerneja. Italijanom ni uspelo, da bi se bili pretokli skozi partizanske zasede pri Mokrem polju, kjer so bili hudi boji. Opustili so borbo in se umaknili proti Smalčiji vasi in Razdrtem, od tu pa prišli do Pleterij. Italijani so sami priznali, da jim je to ko naj uspešno in da so se že hoteli vrniti. S tanki, mislim da jih je bilo pet, drugi so trdili, da sta bila dva in nekaj kamionov, je iz Sentjerneja počasi napredovala tudi italijanska pešadija med silnim pokanjem strojníc in minometov z obeh strani. Tako je prišla pešadija vse do našega vinograda; njeno prodiranje je podpirala iz Sentjerneja artilerija, ki je močno obstreljevala bližnjo in daljno okolico Pleterije. Neka granata je bila prekratko temporana, padla je na Pleterje in uničila dvorano v noviciatu z vsem, kar je bilo notri.

Italijani so prodrli s tanki do glavnih pleterjskih vrat ob treh popoldne. Stopili so iz tankov, oficirji so pregledali položaj, v katerem so bili beli, in po kratkem posvetovanju ugotovili, da

Pleterij ni mogoče braniti, zato bodo vsi odšli in samostan pustili.

Mi smo stali po hodnikih in čakali, kaj bo, ker nismo vedeli, kaj so sklenili. Nenadoma je prišel neki belogardist in nam ves zasopljeno sporočil, da so ujeli tri partizane, obločene v naše bele tuge, in da jih stražijo pred kletjo. Komendant nam naroča, da se morajo vsi redovniki umekniti v kapelo, ker bodo oni ponovno preiskali ves samostan, če se morda tudi v njem ne skrivajo v kartuzijske obleke preoblečeni partizani. Sleherni, ki ga bodo našli v beli obleki v samostanu, bo ustreljen. Prior je verjel in naročil redovnikom, naj gredo vsi v bratovsko kapelo, dokler bo trajala preiskava. Vsi skupaj smo čakali v kapeli. V splošnem drendanju, nemiru in strahu se nihče ni spomnil in rekel: Pokažite te partizane, ki ste jih ujeli! Vtem ko smo mi tičali v kapeli, beli in Italijani niso iskali preoblečenih partizanov, temveč so ropali samostan in odnesli vse, kar so mogli. Izropali so vse sobe naših bratov, celice, ki so bile slučajno odprte,

in skladišča, v katero so vdrli s silo in pobrali vse, kar je bilo še ostalo: plahte, prte, koce, milo itd.

Bratom so pobrali obleke, perilo, ure, budilke; nekemu našemu nameščencu so ukradli 7000 lir, priorju so odnesli barometer, koce, oedejo, poštno torbo in druge drobnarije. Sele kasneje smo ugotovili, kako nesramno so nas prevarili, in prior je še danes jezen, da se je pustil tako potegniti za nos.

Ko so beli in Italijani to važno »vojno operacijo« končali, so nam sporočili, naj se vsi pripravimo in gremo z njimi, kajti oni bodo odšli in samostan prepustili njegovi usodi, ker ga ne morejo braniti. Reklj so: Zvečer bodo prišli partizani, vse odnesli, vsa pobili, potem pa zažgali samostan. Da tako ne bo, smo vedeli, vendar pa nismo vedeli, kako zdaj o nas sodijo partizani in kako bodo ravnali z nami. Kdo ve, od kod so, morda so nam sovražni, morda se jezijo, ker so morali toliko jurišati na samostan, morda ne vedo, da so se beli s silo vselili v samostan, morda mislijo, da smo jih poklicali mi — taka in po-

dobna vprašanja so nam rojila po glavi, zlasti ker so nekateri silili, da gremo, češ da na noben način nečemo ostati tukaj na milost in nemilost partizanov. Najbolj sta silila naš brat Alojzija Ciglar in Avguštin Strlič. Zato je prior rekel vsem, ki so še čakali v kapeli, naj gredo v Sentjerne, češ da je tako bolj varno, kajti človek ne ve, kaj se lahko zgodi. Ostali so prior, prokurator in na priorjev ukaz še prokuratorjev pomočnik, a trije redovni bratje, Odo, Jakob in Peter, so izjavili, da prostovoljno ostanejo pri svojih predstojnikih.

Italijani so rekli, naj pohitimo, ker bodo najkasneje v pol ure odšli. Vsak si je hotel naglo pripraviti najpotrebnejše, da ponese s seboj, toda kakšno razočaranje, ko so videli, kaj jim vse manjka in celihah. Ampak sedaj se stvar ni dala urediti. Dalj smo zapreč: konje v štiri lojstrske voze, nanje so sedli naši redovniki in se skupaj z italijanskimi tanki odpeljali v Sentjerne, beli pa so se skrivali za tanki in našimi vozmi in tako »prodrali«. Nekateri ranjenci so se peljali z Italijani in našimi redovniki. Partizani so silno streljali z višini. Strojnice so regljale, italijanska pešadija z grča se je prav tako umikala pri čemer je imela dva mrtva. Partizani so vpili našim, to so nam partizani povedali zvečer, naj ostanejo, njim ne

bodo ničesar storili, toda kdo jih je mogel slišati in razumeti v strahotnem pokanju? Dva naša, ki sta šla peš, sta se vrnila, ker se zaradi hudega streljanja nista upala dalje. Vtem je krogla zadela našega brata Alojzija Ciglarja, ki je sedel na vozu. Kroglja ga je zadela v čelo in izstopila skozi zadnjo stran lobanje. Umrl je dvanaest ur pozneje v Sentjerneju. Pravcato čudo, da ni bilo zadetih več, kajti partizani so streljali neusmiljeno, hoteč onemogočiti za nadaljnjo borbo čimveč belogardistov in Italijanov.

»Slovenski zbornik« 1945, str. 714, piše, da je med vsjo borbo za Pleterje padlo 137 sovražnikov, od teh je bilo 60 Italijanov. V sami borbi okrog Pleterij so bili ubiti štirje belogardisti, dva Italijana in en redovniški brat kartuzijane.

Popolnoma je izmišljeno poročilo, ki ga je bil 3. marca objavil »Slovenski dom«, da je v samostanskem dvorišču prišlo do borbe med partizani in belimi in da je pri tem padlo nad 400 partizanov.

Vsekakor so partizani imeli več izgub kakor beli, ker so se borili na popolnoma odprtem terenu. Mi smo videli 3 mrtve partizane, a eden je padel pri vhodu v staro cerkev. Pozneje smo zvedeli od partizanov, da so imeli 17 mrtvih in precej ranjenih.